

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΤΕΡ

- 3/10/2011 Οι ομπρέλες του Χερβούργου Ζακ Ντεμί
10/10/2011 Πώς τελείωσε αυτό το καλοκαίρι Αλεξέι Ποπογκρέμπσκι
17/10/2011 Οι Ψίθυροι Γουίλιαμ Γουάιλερ
24/10/2010 Blue Valentine Ντέρεκ Σιανφράνς
31/10/2011 Η λεωφόρος της δύσης Μπίλυ Γουάιλντερ

Αφιέρωμα στα Βαλκάνια

- 7/11/2011 Όταν θέλω να σφυρίζω, σφυρίζω Φλόριν Σέρμπαν
14/11/2011 Η πλειοψηφία της σιωπής Σερέν Γιουτζέ
15/11/2011 Πολυπολιτισμική Συναυλία με τον Dasho Kurti
21/11/2011 Στις παρυφές Μπογκντάν Γκεόργκι Απέρτι
28/11/2011 Μέλι Σεμίχ Καπλάνογλου

- 5/12/2011 Μέσα από τις φλόγες Ντενίς Βιλενέβ
12/12/2011 Tomboy Σελίν Σιαμά
19/12/2011 Στην καρδιά του χειμώνα Ντέμπρα Γκράνικ
9/1/2012 Το χρίσμα Ντέιβιντ Μισό

Αφιέρωμα στα Βαλκάνια

- 15/11/2011 Πολυπολιτισμική Συναυλία με τον Dasho Kurti

17/10/2011

Οι ψίθυροι (1961)

ΟΙ ΨΙΘΥΡΟΙ - THE CHILDREN'S HOUR

Σκηνοθεσία: Γουίλιαμ Γουάιλερ

Σενάριο: Lillian Hellman

Ηθοποιοί: Όντρεϊ Χέιμπορν, Σίρλεϊ Μακ Λέιν,
Τζέιμς Γκάρνερ, Μίριαμ Χόπκινς,
Φέι Μπέιντερ, Κάρεν Μπάλκιν,
Βερόνικα Κάρτραϊτ, Μίμι Γκίμπσον

Φωτογραφία: Franz Planer

Μουσική: Alex North

Χώρα: ΗΠΑ (Ασπρόμαυρη)

Διάρκεια: 107'

Πρώτη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- Βραβεία Ακαδημίας Κινηματογράφου (Όσκαρ)
Υποψηφιότητα:

- * Β' Γυναικείου Ρόλου, Φέι Μπέιντερ
- * Καλλιτεχνικής Διεύθυνσης, Φερνάντο Καρρέρε,
Έντουαρντ Τζ. Μπόιλ
- * Κινηματογράφησης, Φράντς Πλάνερ
- * Σχεδιασμού κοστούμιών, Ντόροθι Τζίκινς
- * Ήχου, Γκόρντον Σόγιερ

- Βραβεία Σωματείου Σκηνοθετών Η.Π.Α. (D.G.A)
Υποψηφιότητα:

*Εξαιρετικής επίδοσης στη Σκηνοθεσία Ταινίας,
Γουίλιαμ Γουάιλερ

- Χρυσές Σφαίρες

Υποψηφιότητα:

* Γυναικείας Ερμηνείας σε Δραματική Ταινία,
Σίρλεϊ Μακ Λέιν

* Σκηνοθεσίας, Γουίλιαμ Γουάιλερ

* Β' Γυναικείας Ερμηνείας, Φέι Μπέιντερ

**Μια μικρή μαθήτρια κατηγορεί τις δύο καθηγήτρι-
ές της ότι έχουν ερωτική σχέση.**

Ο βραβευμένος με τρία Όσκαρ Γουίλιαμ Γουάιλερ ("Μπεν Χουρ") διασκευάζει αριστοτεχνικά ένα θεατρικό της Λίλιαν Χέλμαν. Σκηνοθετικό και δραματικό κομψοτέχνημα, η τολμηρή για τα Χολιγουντιανά δεδομένα της εποχής και υποψήφια για πέντε Όσκαρ ταινία αντιμετωπίζει το θέμα της γυναικείας ομοφυλοφιλίας με αξιοπρέπεια που κάνει αίσθηση και συναισθηματική δύναμη που συγκινεί μέχρι δακρύων ακόμη και ύστερα από μισό αιώνα.

Η Μάρθα Ντόμπι (Σίρλεϊ Μακ Λέιν) και η Κάρεν Ράιτ (Χέμππορν), φίλες από την εφηβεία τους, είναι συνιδιοκτήτριες ενός σχολείου θηλέων. Η Κάρεν είναι αρραβωνιασμένη με το Τζο (Γκάρνερ), έναν νεαρό γιατρό. Όταν τα οικονομικά του σχολείου επιτέλους αρχίζουν να ανθίζουν, το ζευγάρι αποφασίζει να ορίσει ημερομηνία γάμου, γεγονός που κάνει τη Μάρθα να νιώσει ένα κέντρισμα ζήλιας. Κάποιο κακομαθημένο κοριτσάκι του σχολείου, το οποίο θέλει να εκδικηθεί τις δασκάλες γιατί τιμωρήθηκε για κάποια σοβαρή αταξία, διαδίδει ένα βαρύ ψέμα, πως τάχα οι δύο γυναίκες διατηρούν μεταξú τους κρυφό δεσμό. Οι φήμες μεταδίδονται από στόμα σε στόμα, και σαν αποτέλεσμα το σχολείο χάνει την αξιοπιστία του, τα κορίτσια απομακρύνονται από τους γονείς τους και η επιχείρηση κλείνει. Επιπλέον ο Τζο, αρχίζει να αμφιβάλει σχετικά με την πίστη της Κάρεν στο πρόσωπό του και την πραγματική σχέση της με τη Μάρθα.

Το όνομα της ταινίας προέρχεται από ένα ποίημα του Χένρι Γουάντσαγουρθ Λονγκφέλουου.

Βασισμένο σε θεατρικό που είχε γράψει η Λίλιαν Χέλμαν στη δεκαετία του '30, οι Ψίθυροι είναι ένα θαυμάσιο ψυχολογικό υφαντό του Γουάιλερ, ο οποίος καταφέρνει ν' αποδώσει σπαρακτικά το ταμπού της λεσβιακής σχέσης των δυο καθηγητριών, αποφεύγοντας έντεχνα να το κατονομάσει, ξεγλιστρώντας έτσι απ' τους δαιδάλους της λογοκρισίας (της εποχής, αλλά και της δικής του). Με την τεχνική του «ψιθύρου» όπως και της ανεξέλεγκτης φήμης στο παρόμοιες θεματικής πρόσφατο Doubt με τη Στριπ και τον Σίμορ Χόφμαν, το θέμα μετατοπίζεται από την ουσιαστική επιθυμία στις κοινωνικές προεκτάσεις μιας κακόβουλης εκδοχής της αλήθειας. Ο Γουάιλερ είναι δάσκαλος στην

υπόνοια της σκηνοθεσίας μέσα απ' το άδηλο και την ατμόσφαιρα και η Σίρλεϊ Μακλέιν είναι τεράστια στο φιλμ, με διαφορά η καλύτερη σ' ένα καστ με ερμηνείες διαφορετικών σχολών.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
LIFO

Δεύτερη διασκευή (η πρώτη έγινε το 1936) του θεατρικού έργου της Λίλιαν Χέλμαν από τον Γουίλιαμ Γουάιλερ, γύρω από το δράμα που προκαλεί μια μαθήτρια σε οικοτροφείο θηλέων όταν κατηγορεί δύο δασκάλες της ως λεσβίες.

Παρά τους περιορισμούς της τότε λογοκρισίας σχετικά με τους τολμηρούς διαλόγους (η λέξη λεσβία δεν αναφέρεται ούτε μία φορά), ο Γουάιλερ κατάφερε να δώσει την όλη ατμόσφαιρα της καταπίεσης και της φοβίας και να αποσπάσει συγκλονιστικές ερμηνείες από τις Οντρεϊ Χέμππορν και Σίρλεϊ Μακλέιν στους ρόλους των δύο κατηγορουμένων.

ΝΙΝΟΣ ΦΕΝΕΚ ΜΙΚΕΛΙΔΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Δύο γυναίκες, ιδιοκτήτριες ενός ιδιωτικού οικοτροφείου για μικρά κορίτσια, βλέπουν τη ζωή τους να καταστρέφεται, όταν μία ανυπότακτη μαθήτριά τους διαδίδει ότι η σχέση τους είναι «αφύσικη». Ο κοινωνικός τους μικρόκοσμος σοκάρεται ανεπανόρθωτα, οι γονείς αποσύρουν τα παιδιά τους από το σχολείο, ο αρραβώνας της μίας διαλύεται, και η τραγωδία δεν αργεί να ακολουθήσει...

Η εκδοχή του 1961 ήταν η δεύτερη απόπειρα του Γουίλιαμ Γουάιλερ να διασκευάσει κινηματογραφικά το ομώνυμο επιτυχημένο θεατρικό έργο της Λίλιαν Χέλμαν. Με την πρώτη («These Three», 1936) αναγκάστηκε να συμβιβαστεί σε κάτι πολύ διαφορετικό, καθώς η κινηματογραφική λογοκρισία της εποχής δε επέτρεπε ούτε νύξη στο θέμα της ομοφυλοφιλίας. Η ίδια η Χέλμαν είχε αναλάβει τότε τη διασκευή του σεναρίου, και το αποτέλεσμα ήθελε τους κακόβουλους «ψιθύρους» να αφορούν ένα παράνομο ερωτικό τρίγωνο ανάμεσα στις δύο ηρωίδες και τον αρραβωνιαστικό της μίας. Το 1961 ο Γουάιλερ αποφάσισε να γυρίσει την εκδοχή που πλησίαζε τη δύναμη του θεατρικού. Και μπορεί, μισό αιώνα μετά, «οι Ψίθυροι» να φαντάζουν ακόμα συντηρητικοί σε κάποιους χειρισμούς τους, όμως τόλμησαν να θέσουν το λεσβιακό ζήτημα στο κινηματογραφικό κοινό κι αυτό ήταν απaráμιλλα γενναίο σε εποχές που οι ταινίες θεωρούσαν ταμπού ακόμα και τα... διαζύγια.

Ο Γουάιλερ καθοδηγεί εξαιρετικά τις δύο πρωτοκλασάτες ηθοποιούς του – η ανακάλυψή του Οντρεϊ Χέμππορν διαλύεται σταδιακά και αθόρυβα μπροστά στο φακό του, ενώ η Σίρλεϊ Μακλέιν, άλλοτε εκρηκτικά κι άλλοτε με εγκράτεια, κλέβει την παράσταση σ' έναν εξαιρετικά δύσκολο ρόλο. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει το πόσο αριστοτεχνικά ο Γουάιλερ σκηνοθετεί τους χώρους, χρησιμοποιώντας το βάθος πεδίου, τη γεμάτη σκίες

ασπρόμαυρη φωτογραφία και το γεωμετρικό στήσιμο των κάδρων με τρόπο που δίνει στα σπίτια ένα χειροπιαστό όγκο, ένα «βάρος» που καταπλακώνει σημειολογικά τις ηρωίδες. Πέρα από όσα διαδραματίζονται στην οθόνη, οι σκάλες, τα ύψη, τα κάγκελα και τα σκοτάδια του οικοτροφείου μας κάνουν να νιώθουμε τη σαφέστατη διάσταση ενός κοινωνικού περιβάλλοντος που εγκλωβίζει, τιμωρεί.

Κατά ειρωνικό τρόπο, αυτό το ίδιο το περιβάλλον είναι και ο πραγματικός πρωταγωνιστής. Για τα ήθη του 1961, η απόφαση να μη στήσεις ξεκάθαρα το θέμα σου μέσα από την πραγματικότητα μίας γκέι σχέσης αλλά πάνω στον αστήριχτο ψιθύρο της, ήταν αναπόφευκτη υπεκφυγή. Ακόμα και σήμερα όμως, ίσως αυτό να αποτελεί τη δύναμη της ταινίας. Το κακόβουλο κουτσομπολιό της μικρής σατανικής μαθήτριας δεν είναι αλήθεια (ή, τουλάχιστον, για την ηρωίδα της Σίρλεϊ Μακ Λέιν «είναι ψέμα με μία δόση αλήθειας»), αυτό όμως που αληθεύει είναι η κοινωνική αντίδραση απέναντί του. Η έλλειψη ανοχής σε οποιαδήποτε διαφορετικότητα, η καταδίκη σε απομόνωση, ο ρατσισμός, ή αηδία. Η σαρωτική δύναμη ενός θρασυδελιού ψιθύρου που αποδεικνύεται εκκωφαντικός. Το κοινό μπορεί να μην έρχεται αντιμέτωπο με μία πραγματική γκέι σχέση, βλέπει όμως ξεκάθαρα τον εαυτό του.

Επιπλέον, ο πρωτότυπος τίτλος, «The Children's Hour» θέτει μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παράμετρο. Ακόμα και άνθρωποι που θεωρούν τους εαυτούς τους προοδευτικούς, δε θέλουν την παραμικρή επαφή του παιδιού τους με γκέι εκπαιδευτικό. Η οποιαδήποτε ανεκτικότητα σταματά εκεί. Η λογική σταματά εκεί. Και όλα δίνουν τη θέση τους για άλλη μια φορά στο φόβο. Τα παιδιά ήταν, είναι και θα είναι πάντα το κοινωνικό άλλοθι για να χαράζονται διαχωριστικές γραμμές στην ανοχή μας. Αν κάποιος φυτέψει έστω και τον σπόρο μίας αδιόρατης απειλής απέναντι «στα παιδιά μας», η μάζα είναι έτοιμη να αποδεχτεί και τα πιο φασιστικά μέτρα. Και δυστυχώς κάπου εκεί χάνεται η κρίση, η ψυχραιμία, η πραγματικότητα.

Οχι, ο Γουάιλερ δεν έστησε ποτέ μία ταινία γύρω από το σοκαριστικό και «εξωτικό» θέμα μίας γκέι σχέσης. Και τότε, και πενήντα χρόνια μετά, στο μικροσκόπιό του δεν ήταν ποτέ το ζευγάρι. Ημασταν πάντα εμείς. Όσα πιστεύουμε ότι ξεπεράσαμε, κι όσα έχουν μείνει τρομαχτικά ίδια.

ΠΟΛΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

Στο αριστούργημα του Γουίλιαμ Γουάιλερ "Οι ψιθύροι", μαθήτριά σε ένα σχολείο θηλέων κατηγορεί τις δασκάλες της ότι διατηρούν σεξουαλική σχέση μεταξύ τους. Τις ενσαρκώνουν οι Σίρλεϊ ΜακΛέιν και Οντρεϊ Χέμπφορν - απίστευτη έμπνευση σε επίπεδο κάστινγκ, αλλά το όλο κόλπο στέκεται στα χέρια του σκηνοθέτη. Και μιλάμε για έναν από τους

πιο ευέλικτους δημιουργούς που γνώρισε ποτέ η χολιγουντιανή βιομηχανία. Σκεφτείτε πως ο ίδιος άνθρωπος γύρισε αυτό το φιλμ, τον κλειστοφοβικό "Συλλέκτη" με τον Τέρενς Σταμπ αλλά και τον "Μπεν Χουρ"! Ειλικρινά, ακόμη και σήμερα η ταινία εντυπωσιάζει και με το θάρρος της αλλά και την αιχμηρή κοινωνική κριτική-που αφήνει πίσω ακόμη και το πολυδιαφημισμένο "Brokeback Mountain". Η Μάρθα και η Κάρεν καταλήγουν δύο άνθρωποι κινηγημένοι κι αποκλεισμένοι. Και μπροστά από τα θλιμμένα βλέμματά τους κοντοστέκεται η κάμερα του Γουάιλερ, που αποτυπώνει κάθε νεύμα και κάθε χειρονομία, στήνοντας μια συγκλονιστική "χορογραφία" συναισθημάτων σε ασπρόμαυρο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΝΙΚΑΣ
ΤΑ ΝΕΑ

WILIAM WYLER (1902-1981)

Κορυφαίος Κινηματογραφιστής, έχει κερδίσει Όσκαρ για 3 ταινίες που σκηνοθέτησε (μόνο ο John Ford τον ξεπερνάει με 4 Όσκαρ).

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

The Liberation of L.B. Jones 1970, Funny Girl 1968, How to Steal a Million 1966, The Collector 1965, The Children's Hour 1961, Ben Hur 1959, The Big Country 1958, Friendly Persuasion 1956, Producers' Showcase 1956, The Desperate Hours 1955, Roman Holiday 1953, Carrie 1952, Detective Story 1951, The Heiress 1949, Thunderbolt 1947, The Best Years of Our Lives 1946, The Fighting Lady 1944, The Memphis Belle: A Story of a Flying Fortress 1944, Mrs. Miniver 1942, The Little Foxes 1941, The Letter 1940, O leon tis Dyseos 1940, O pyrgos ton kataigidon 1939, The Cowboy and the Lady 1938, Jezebel 1938, Dead End 1937, Come and Get It 1936, Dodsworth 1936, These Three 1936, Barbary Coast 1935, The Gay Deception 1935, The Good Fairy 1935, Glamour 1934, Counsellor at Law 1933, Her First Mate 1933, Tom Brown of Culver 1932, A House Divided 1931, The Storm 1930, Hell's Heroes 1929, The Love Trap 1929, The Shakedown 1929, Anybody Here Seen Kelly? 1928, Thunder Riders 1928, Desert Dust 1927, The Border Cavalier 1927, Daze of the West 1927, The Horse Trader 1927, The Square Shooter 1927, The Phantom Outlaw 1927, Gun Justice 1927, The Home Trail 1927, The Ore Raiders 1927, The Lone Star 1927, Hard Fists 1927, The Haunted Homestead 1927, Galloping Justice 1927, Shooting Straight 1927, Blazing Days 1927, The Silent Partner 1927, Tenderfoot Courage 1927, Kelcy Gets His Man 1927, The Two Fister 1927, The Stolen Ranch 1926, Lazy Lightning 1926, Martin of the Mounted 1926, The Pinnacle Rider 1926, Don't Shoot 1926, The Fire Barrier 1926, Ridin' for Love 1926, The Gunless Bad Man 1926, The Crook Buster 1925.